

Brüsszel, 2012.12.19.
SWD(2012) 453 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

A HATÁSVIZSGÁLAT ÖSSZEFOGLALÁSA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat

Az Európai Parlament és a Tanács irányelve

**a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerelésére
és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései
közelítéséről**

(EGT-vonatkozású szöveg)

{COM(2012) 788 final}

{SWD(2012) 452 final}

1. BEVEZETÉS

2001. június 5-én elfogadták a tagállamoknak a dohánytermékek gyártására, kiserelésére és árusítására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről szóló, 2001. június 5-i 2001/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (a továbbiakban: irányelv)¹. Az elfogadás után több mint tíz évvel a **piaci, tudományos és nemzetközi fejleményekkel összhangban** – különösen a WHO Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményével összhangban, amelynek az Európai Unió és mindegyik tagállama a tagja – szükségessé vált az irányelv **aktualizálására** irányuló lehetőségek mérlegelése és megvizsgálása. Az irányelv felülvizsgálatának kezdeményezése a Bizottság 2012. évi munkatervében² szerepel. A felülvizsgálat általános célja a belső piac működésének javítása, mindemellett magas szintű egészségvédelem biztosítása. A fő célkitűzések tehát a következők: (1) a már harmonizált területek aktualizálása annak érdekében, hogy elháruljanak az akadályok azelőtt, hogy a tagállami jogszabályok összhangba kerüljenek az új piaci, tudományos és nemzetközi fejleményekkel,³ (2) az irányelv által még nem szabályozott, termékekkel kapcsolatos intézkedések vizsgálata, ugyanis a tagállamok heterogén fejlődése a belső piac széttagolódásához vezetett, vagy valószínűleg oda vezet,⁴ továbbá (3) annak biztosítása, hogy az irányelv rendelkezései ne legyenek megkerülhetők azáltal, hogy az irányelvnek nem megfelelő termékek kerülnek forgalomba⁵. A különböző szakpolitikai lehetőségek meghatározásakor és a közülük való választáskor figyelembe vették a magas szintű egészségvédelmet. Konkrétan figyelembe vették a fiatalok körében dohánytermékek fogyasztásának elkezdését is. A legtöbb intézkedés az első szakaszban az üzemben előállított cigarettára, a cigarettasodrásra szánt dohánytermékekre és a füstnélküli dohánytermékekre összpontosít.

2. KONZULTÁCIÓ, SZAKÉRTELEM ÉS A PIAC LEÍRÁSA

A hatásvizsgálat keretében széles körű konzultáció történt nyilvánosan és az érdekelt felek körében egyaránt. A hatásvizsgálat számos külső tanulmány eredményeiből, a Bizottság független tudományos bizottságának (új és újonnan azonosított egészségügyi kockázatok tudományos bizottsága) véleményeiből és az Eurobarométer-felmérésekből is merített.

A dohánypiac teljes értéke kiskereskedelmi szinten, adókkal és jövedéki adókkal együtt 136,5 milliárd EUR. Az üzemben előállított cigaretta a teljes dohánypiaci érték csaknem 90 %-át (121,3 milliárd EUR-t), a cigarettasodrásra szánt dohánytermékekkel együtt pedig a dohánypiac közel 95 %-át teszi ki. A piac többi része a pipadohányból, szivarból/szivarkából és füstnélküli dohánytermékekből áll. A jövedéki adó 2010-ben az egész EU-ban 79 milliárd EUR fölé emelkedett.

A dohány az EU-ban a legnagyobb elkerülendő egészségügyi veszély, amely EU-szerte évente közel 700 000 halálesetért felelős. A felülvizsgálat a dohányfogyasztás kezdetére összpontosít, különösen a fiatalok körében, figyelembe véve, hogy a fogyasztók 94 %-a 25 éves kor előtt kezd dohányozni⁶. A dohányosok 50 %-a túl korán veszti életét, átlagosan 14 évvel korábban, mint a nem dohányzók. Több életévüket is súlyos betegen töltik. A dohányzással kapcsolatos hat fő betegség

¹ HL L 194., 2001.7.18., 26–35. o.

² http://ec.europa.eu/atwork/key-documents/index_hu.htm

³ Aktualizálás nélkül a tagállamok például nem növelhetik meg az egészségügyi figyelmeztetések méretét, nem változtathatják meg helyüket a dobozon, illetve nem helyezhetik át a kátrány-, nikotin- és szénmonoxid-szintek jelölését.

⁴ Eddig például nyolc tagállam fogadott el képi egészségügyi figyelmeztetéseket, továbbá az összetevők szabályozása tagállamonként eltérő.

⁵ A több tagállamot érintő távértékesítés és nyomonkövethetőség például leegyszerűsíti a jogi tevékenységeket, így megelőzi az irányelvnek nem megfelelő dohánytermékek értékesítését (pl. egészségügyi figyelmeztetések és összetevők).

⁶ Az Eurobarométer 385. sz. különjelentése (2012): http://ec.europa.eu/health/eurobarometers/index_en.htm. 70 % 18 éves kor előtt kezd dohányozni.

kezelésére költött éves uniós közegészségügyi kiadások becslések szerint eléri a 25,3 milliárd EUR-t, továbbá a dohányzásból adódó termelékenységi veszteségek (többek között korai nyugdíjazás/halál és hiányzások) miatt a társadalom évente 8,3 milliárd EUR-t veszít. Ezenkívül a dohányzás miatt elvesztett életek pénzbe átszámítva évente 517 milliárd EUR-t tesznek ki.

3. PROBLÉMAMEGHATÁROZÁS

3.1. 1. PROBLÉMA: A FÜSTNÉLKÜLI DOHÁNY ÉS A TERMÉKSKÁLA KIBŐVÍTÉSE

a) A füstnélküli dohánytermékek

Minden füstnélküli dohánytermék függőséget okoz, és számos kedvezőtlen egészségügyi hatással hozható összefüggésbe. Vonzó csomagolású és ízesítésű új termékek kerültek a piacra, amelyek célja a dohányzást nyilvános helyeken tiltó (dohányzásmentes környezet) nemzeti jogszabályok által kialakított új piaci lehetőségek kiaknázása. Az érdekelttek körében megoszlanak a vélemények arról, hogy a szájon át fogyasztott dohánytermékekre (ún. snüssz) vonatkozó jelenlegi tilalom még mindig indokolt-e, és hogy a szájon át fogyasztott dohánytermékekre vonatkozó tilalmat ki kell-e terjeszteni más füstnélküli dohánytermékekre is. A füstnélküli dohánytermékek dohányzásról való leszokásban játszott szerepét vitatják az érdekelt felek. A füstnélküli dohánytermékek új dohányfogyasztási szokásokat alakíthatnak ki.

b) Nikotintartalmú termékek

Az utóbbi években új nikotintartalmú termékek (ideértve az elektronikus cigarettát is) jelentek meg, amelyek előzetes engedély vagy ellenőrzés nélkül kerültek a piacra. Uniós szintű jogszabály hiányában a tagállamok az ilyen termékek összetevői és egészségügyi hatásai körüli bizonytalanságok elosztatására **különböző szabályozási megközelítéseket** alkalmaztak (a nem szabályozástól kezdve a dohányzási és a gyógyszerekről szóló jogszabályokon át egészen a tilalomig). A nikotin mérgező és függőséget okozó anyag, és jelentések szerint az elektronikus cigarettában más veszélyes anyagok is vannak. A nikotinpótló terápiák létrehozói aggodalmukat fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy a nikotinpótló terápiákat és a nikotintartalmú termékeket különböző bánásmódban részesítik. Az a veszély is fennáll, hogy a füstnélküli környezetről szóló nemzeti jogszabályok következtében a nikotintartalmú termékek használata megnő. Mások szerint a nikotintartalmú termékek szerepet játszhatnak a dohányzásról való leszokásban/a dohányzás korlátozásában, szerintük a nikotintartalmú termékeket fogyasztási cikként kell kezelni.

c) Dohányzási célú gyógynövénytermékek

A dohányzási célú gyógynövénytermékeket a nemzeti jogszabályok másképpen kezelik, ami megnehezíti a nemzetközi dimenziójú kereskedelmet. Az ilyen termékek égése az üzemben előállított, hagyományos cigarettákéhoz hasonló veszélyekkel jár, bár nincsenek függőséget okozó tulajdonságai, és nem tartalmaznak dohányt. A dohányzási célú gyógynövénytermékeket a fogyasztók gyakran ártalmatlannak vagy kevésbé ártalmasnak tekintik.

3.2. 2. PROBLÉMA: CSOMAGOLÁS ÉS CÍMKÉZÉS

Az irányelv jelenlegi csomagolási és címkézési rendelkezései közül néhány **már nincs összhangban a tudományos bizonyítékokkal és a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményben vállalt kötelezettségekkel**. Az irányelv jelenlegi harmonizált rendelkezései nem teszik lehetővé a tagállamok számára, hogy a közegészségügy védelme érdekében fellépjenek, és a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezménnyel összhangban aktualizálják jogszabályaikat. A tagállamok például nem távolíthatják el a félrevezető kátrány-, nikotin- és szénmonoxid-szintek jelölését a dobozról, és nem vezethetnek be a dobozok mindkét oldalán képi egészségügyi figyelmeztetéseket, amelyek hatékonyabbnak bizonyultak.

A csomagolás és címkézés más szempontjait a jelenlegi irányelv nem harmonizálja, és a tagállami fejlemények **eltérésekhez vezettek a tagállamok között**. Jelenleg például nyolc tagállam használ

képi egészségügyi figyelmeztetéseket, majd 2013-ban további két tagállam csatlakozik hozzájuk. Néhány tagállamban már folyamatban vannak a megbeszélések a szabványos csomagolásról. A helyzet valószínűleg még súlyosabb lesz, különösen amikor a tagállamok végrehajtják a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményt. Ezek az eltérő megközelítések kedvezőtlenül befolyásolják a belső piacot.

3.3. 3. PROBLÉMA: ÖSSZETEVŐK

A különböző jelentési formák használata a jelenlegi jogszabályok értelmében megnehezíti a gyártók, importőrök és a tagállamok számára, hogy teljesítsék **jelentéstételi kötelezettségeiket**, és nehézkessé teszi a Bizottság számára a beérkezett adatok összehasonlítását, elemzését és belőlük következtetések levonását.

Az **összetevők szabályozásáról** kialakított harmonizált megközelítés hiánya kihat a belső piac működésére és az áruk Unión belüli szabad mozgására. Néhány tagállam különböző összetevők engedélyezéséről vagy tilalmáról jogszabályokat fogadott el, mivel ezek az összetevők elősegíthetik a dohányfogyasztást és a dohányzás elkezdését. Harmonizáció nélkül az elkövetkező években a belső piac előtti akadályok várhatóan csak tovább súlyosbodnak. A Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezmény szerinti kötelezettségeknek való megfelelés érdekében a tagállamok valószínűleg továbbra is egyoldalúan fogadnak el szabályokat, különösen a dohánytermékek vonzerejére vonatkozóan, valamint figyelembe véve a többféle ízesített dohánytermék piaci megjelenéséből adódóan az utóbbi évek piaci fejleményeit.

3.4. 4. PROBLÉMA: A DOHÁNYTERMÉKEK NEMZETKÖZI DIMENZIÓJÚ TÁVÉRTÉKESÍTÉSE

A dohány nemzetközi internetes értékesítése a legtöbb esetben illegális, tekintettel arra, hogy ezek a tranzakciók igen vonzóak az adók és/vagy az életkor ellenőrzésének kijátszása szempontjából⁷. Az irányelv szempontjából a több tagállam közötti internetes értékesítés **az irányelv biztosítékainak** (pl. az a kötelezettség, hogy a dohánytermék a fogyasztó országának a nyelvén/nyelvein tartalmazzon egészségügyi figyelmeztetéseket) kijátszásának veszélyét rejt magában. Ezen a területen a tagállamok különböző jogi megközelítéssel éltek, és ahogyan a tagállamok fokozatosan végrehajtják a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményt, a jogi eltérések várhatóan csak egyre nagyobbak lesznek. A nemzetközi értékesítés magától értetődően kihat a belső piac működésére. Mivel az internetes kiskereskedők termékeiket tipikusan a lakóhelyüktől függetlenül kínálják a fogyasztóknak, az EU-n belül a tagállami megoldásoknak nincs vagy csak nagyon kevés hatása van.

3.5. 5. PROBLÉMA: NYOMON KÖVETHETŐSÉG ÉS BIZTONSÁGI ELEMELK

Az irányelv rendelkezéseinek (pl. egészségügyi figyelmeztetések és az összetevők szabályozása) nem megfelelő termékek elérhetősége aláássa az irányelv célkitűzéseit. A nyomonkövethetőség terén az irányelv 5. cikke (9) bekezdése alapján még nem hoztak uniós szintű intézkedéseket, ezek hiányában pedig a tagállamok nincsenek olyan helyzetben, hogy hatékony intézkedéseket tudjanak hozni. Jelenleg a gazdasági szereplők nem rendelkeznek egyenlő versenyfeltételekkel a belső piacon, mivel csak a négy legnagyobb dohánygyártó kötött az EU-val és a tagállamokkal jogilag kötelező erejű megállapodásokat, ideértve az árukövetésről és nyomon követésről szóló rendelkezéseket is. Az illegális termékek értékesítése azt jelenti, hogy **a fogyasztók nem profitálnak az irányelv által bevezetett biztosítékokból**. Nem tudják továbbá igazolni az érintett termékek eredetiségét. Számos érdekelt fél (a dohányipar, de a kiskereskedők is) aggodalmuknak adtak hangot, miszerint a felülvizsgált irányelvben néhány megvitatott és bevezetendő intézkedés növelné az illegális dohánykereskedelmet, bár erről meggyőző bizonyítékokat nem nyújtottak be.

⁷ A 2008/118 irányelv 36. cikke (amely a dohányra kivetett jövedéki adóra vonatkozik) előírja, hogy távértékesítés esetén a jövedéki adót a rendeltetési hely szerinti tagállamban kell fizetni. A fogyasztó szemszögéből azonban a másik tagállamban való vásárlásnak elsősorban akkor van értelme, ha a fogyasztó elkerülheti a rendeltetési állam magasabb jövedéki adóit.

4. A FELLÉPÉSHEZ SZÜKSÉGES UNIÓS ALAP

Az EUMSZ 114. cikkének (1) bekezdése felhatalmazza az Európai Parlamentet és a Tanácsot arra, hogy elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése. Az EUMSZ 114. cikkének (3) bekezdése szerint a Bizottság a 114. cikk (1) bekezdésében előirányzott javaslataiban a védelem magas szintjét veszi alapul.

A jelenlegi irányelvben a hatásvizsgálatban szereplő néhány terület már **harmonizált**, de a tudományos és nemzetközi fejlemények szerint aktualizálni kell őket. A hatásvizsgálat számára más releváns területekre a tagállamokban **különböző jogi megközelítések** alkalmazandók, ami akadályokat gördített az áruk szabad mozgása elé.

5. SZAKPOLITIKAI CÉLKITŰZÉSEK

A felülvizsgálat általános célja a belső piac működésének javítása, mindemellett az egészségvédelem magas szintjének biztosítása. A javaslat aktualizálni kívánja a már harmonizált területeket, hogy ezáltal a nemzeti jogszabályok és az új piaci, tudományos és nemzetközi fejlemények összehangolása terén elhárítsa a tagállamok előtt álló akadályokat. Másik célja az irányelv által még nem szabályozott, termékekkel kapcsolatos intézkedések vizsgálata, ugyanis a tagállamok heterogén fejlődése a belső piac széttagolódásához vezetett, vagy valószínűleg oda vezet. A javaslat végül annak biztosítására törekszik, hogy az irányelv rendelkezései ne legyenek megkerülhetők azáltal, hogy az irányelvnek nem megfelelő termékek kerülnek forgalomba. A javaslat biztosítja a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményből adódó nemzetközi kötelezettségek harmonizált végrehajtását is, amelyek az EU-ra és minden tagállamra nézve kötelezők, valamint ha fennáll az eltérő tagállami átültetések veszélye, a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezmény nem kötelező erejű kötelezettségeinek következetes megközelítését.

A felülvizsgálat hozzájárul az EU népei jólétének előmozdítására irányuló átfogó céljához (EUSZ 3. cikke), valamint az Európa 2020 stratégiához. A termelékenységre és a versenyképességre pozitív hatást gyakorol, ha az emberek egészségesek maradnak, és hosszabb ideig aktívak. A felülvizsgálat az Európai Unió Alapjogi Chartáját is teljes mértékben tiszteletben tartja. Bizonyos intézkedések akaratlanul is a tagállamok számára magasabb adóbevételekhez vezethetnek.

Ezen általános célkitűzések megvalósításához az alábbi **konkrét szakpolitikai célok** elérésére van szükség:

- A. A határokon átnyúló kereskedelem előtti akadályok elhárítása, továbbá a gyártók és más gazdasági szereplők számára egyenlő versenyfeltételek biztosítása.
- B. A dohánytermékekről szóló jelenlegi irányelv összetettsége és a jogszabályok még meglévő különbözősége miatt a gazdasági szereplőkre és a hatóságokra háruló adminisztratív terhek csökkentése.

A különböző szakpolitikai lehetőségek közül való választáskor figyelembe vették a magas szintű **egészségvédelmet**. Ezzel összefüggésben a felülvizsgálat oly módon törekszik a dohánytermékek szabályozására, hogy tükrözze a függőséget okozó jellegét és a fogyasztásával járó, bizonyított kedvezőtlen egészségügyi következményeket (többek között száj-, torok- és tüdőrák, szív- és érrendszeri megbetegedések, köztük szívroham, agyvérzés, érszűkület, a vakság fokozottabb kockázata, impotencia, kisebb termékenység, magzatra való hatás). Ily módon a felülvizsgálat annak biztosítására törekszik, hogy az összetevők és csomagolás ne ösztönözze vagy könnyítse meg a fiatalok dohányzásának kialakulását. A fiatalokra való összpontosítás a szakpolitikai lehetőségekben és a célzott termékekben (üzemben előállított cigaretták, cigarettasodrásra szánt dohánytermékek és füstnélküli dohánytermékek) is megmutatkozik. A felülvizsgálatnak továbbá meg kell teremtenie a feltételeket ahhoz, hogy a polgárok Unió-szerte a dohánytermékek fogyasztásának egészségügyi következményeiről pontos információkon alapuló, megalapozott

döntéseket hozhassanak a termékekről. Végül minden dohányosnak profitálnia kell az irányelv biztosítékaiból (pl. egészségügyi figyelmeztetések és az összetevők szabályozása). Mindezek fényében a következő fő **egészségügyi megfontolást** vették figyelembe a különböző lehetőségek összehasonlításakor és a közülük való választáskor:

C. EU-szerte a polgárok magas szintű védelmének a biztosítása.

6. SZAKPOLITIKAI LEHETŐSÉGEK

A felülvizsgálat során számos szakpolitikai lehetőséget figyelembe vettek. Néhány eredetileg előirányzott intézkedést (pl. a dohányipar felkérése az egészségügyi költségekhez való hozzájárulásra, minden dohányárusító automatában életkor-ellenőrző mechanizmus bevezetésére irányuló intézkedések, valamint általános rendelkezések az árusító pontokon a dohány megjelenítéséről) elvetettek.

A „**füstnélküli dohánytermékek és a termékskála kibővítése**” szakpolitikai területen (azaz nikotintartalmú termékek és dohányzási célú gyógynövénytermékek) a lehetőségek a változatlanul hagyástól az irányelv hatálya alá tartozó termékek szabályozásáig (egészségügyi figyelmeztetések/összetevők) vagy a termékek fokozatos kivonásáig (dohányzási célú gyógynövénytermékek) terjedt. A füstnélküli dohánytermékek területén értékelték a szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának megszüntetését, továbbá a nikotintartalmú termékek terén elemezték egy új engedélyezési rendszer felállításának és a gyógyszerek jelenlegi kerete használatának lehetőségét.

A „**csomagolás és címkézés**” szakpolitikai területen a szakpolitikai lehetőségek a változatlanul hagyás, nagyobb és kötelező képi figyelmeztetések bevezetése, a promóciós és félrevezető elemek tilalma vagy a teljesen semleges (vagyis megkülönböztető jegyeiktől teljes mértékben mentes) csomagolás bevezetése. Az intézkedések néhány rendelkezés alól mentesítik az üzemben előállított cigarettákon és a cigarettasodrásra szánt dohánytermékeken kívüli dohánytermékeket (azaz a szivart, szivarkát, pipadohányt és füstnélküli dohánytermékeket), de ha a körülmények jelentősen megváltoznak (az értékesítési mennyiséget vagy a fiatalok körében az előfordulási szintet illetően), ezt a mentesítést meg kell szüntetni.

Az „**összetevők**” szakpolitikai területen a szakpolitikai lehetőségek kötelező vagy önkéntes jelentéstételt tartalmaztak vagy különböző formátumokban, vagy közös elektronikus formátum alapján. A tartalom szabályozásával kapcsolatban is értékelték a különböző lehetőségeket, ideértve a vonzó, függőséget okozó és mérgező tulajdonságokkal rendelkező adalékanyagok szabályozását, a jellegzetes ízesítéssel és nagyobb toxicitással rendelkező vagy fokozott mértékben függőséget okozó termékek tilalmát, illetve a gyártáshoz nem alapvetően szükséges adalékanyagok betiltását is. Az intézkedések néhány rendelkezés alól mentesítik az üzemben előállított cigarettákon, a cigarettasodrásra szánt dohánytermékeken és a füstnélküli dohánytermékeken kívüli dohánytermékeket (vagyis a szivart, a szivarkát és a pipadohányt), de ha a körülmények jelentősen megváltoznak (az értékesítési mennyiséget vagy a fiatalok körében az előfordulási szintet illetően), ezt a mentesítést meg kell szüntetni.

A „**nemzetközi távértékesítés**” szakpolitikai területén a lehetőségek a változatlanul hagyástól az értesítési kötelezettség bevezetéséig vagy a dohány nemzetközi távértékesítésének tilalmáig terjednek.

Végül a „**nyomon követhetőség és biztonsági elemek**” szakpolitikai területen a lehetőségek a változatlanul hagyástól a biztonsági jellemzőkkel rendelkező vagy nélküli nyomonkövetési rendszer bevezetéséig terjednek. Az üzemben előállított cigarettákon és a cigarettasodrásra szánt dohánytermékeken kívüli dohánytermékek számára átmeneti időszakot biztosítanak.

7. A LEHETŐSÉGEK ÉS AZ ELŐNYBEN RÉSZESÍTETT LEHETŐSÉG ÖSSZEHASONLÍTÁSA

7.1. A FÜSTNÉLKÜLI DOHÁNYTERMÉKEK ÉS A TERMÉKSKÁLA KIBŐVÍTÉSE

a) *A füstnélküli dohánytermékek*

A szájon át fogyasztott dohánytermékek (snüssz) tilalmának feloldása és a füstnélküli termékekre szigorúbb címkézési és összetételi szabályok alkalmazása megszüntetné a füstnélküli dohánytermékek különböző kategóriáinak jelenlegi megkülönböztető kezelését. Gazdasági szempontból ez a lehetőség várhatóan a szájon át fogyasztott dohánytermékek jelentős növekedését eredményezi, miközben a többi füstnélküli dohánytermék értékesítése csökken. A gazdasági szereplők a címkézési és összetételi szabályokhoz való igazodás miatt némi megfelelési költséggel számolhatnának, de az uniós szintű harmonizált megközelítés a tagállamok által bevezetett egymás utáni változtatásokhoz viszonyítva várhatóan előnyös lesz. Az egészséget illetően a szájon át fogyasztott dohánytermékek káros hatásának mértékével kapcsolatban megoszlanak a vélemények, de az általános következtetés az, hogy a szájon át fogyasztott dohánytermékek függőséget okoznak, és károsak az egészségre. Nincs meggyőző bizonyíték arra nézve, hogy a szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának feloldása csökkentené a dohányzás arányát, továbbá azzal érvelnek, hogy a termék szerepet játszhat a dohányfogyasztás kialakulásában („belépő”), vagy az üzemben előállított dohánytermékekkel együtt is használhatják őket (kettős használat), különösen olyan helyeken, ahol tilos a dohányzás.

Az előnyben részesített lehetőség **a szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának fenntartása, emellett minden új dohánytermék-kategóriára értesítési kötelezettség bevezetése, valamint minden füstnélküli dohánytermékre szigorúbb címkézési és összetételi szabályozás alkalmazása** (azaz a dobozok/csomagok mindkét oldalán egészségügyi figyelmeztetés feltüntetése, továbbá a jellegzetes ízesítésű füstnélküli dohánytermékek betiltása). Ez a lehetőség az összetevők és a címkézés terén közös keretet biztosítana a füstnélküli dohánytermékek számára, miközben érintetlenül hagyná a szájon át fogyasztott dohánytermékek jelenlegi tilalmát. Az új dohánytermék-kategóriákra vonatkozó értesítési rendszer bevezetése szintén hozzájárulna az ilyen termékekkel kapcsolatos ismeretek növeléséhez, tekintettel az irányelv esetleges későbbi módosítására. Az előnyben részesített lehetőség összhangban áll a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezmény összetevőkről és címkézésről szóló iránymutatásaival. A szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának fenntartása az egyetlen hatékony intézkedés a termék használatának korlátozására, a füstnélküli dohánytermékek fogyasztásától való eltántorításra, valamint a nemdohányzók és a fiatalok körében a nikotinfüggőség elkerülésére. Mivel a többi füstnélküli dohányterméknek még mindig igen kicsi piaca van az EU-ban, és növekedési potenciáljuk korlátozott, a jellegzetes ízesítésű termékek tilalma és az egészségügyi figyelmeztetések láthatóbbá tétele arányosnak tekinthető.

A szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának fenntartása, a többi füstnélküli dohánytermék értékesítésének csak a hagyományos alkalmazási területekre való korlátozása, továbbá minden füstnélküli dohánytermékre szigorúbb címkézési és összetételi szabályozás alkalmazása (azaz a dobozok/csomagok mindkét oldalán egészségügyi figyelmeztetés feltüntetése, továbbá a jellegzetes ízesítésű füstnélküli dohánytermékek betiltása) lehetővé tenné az összes füstnélküli dohánytermék egyenlő bánásmódban részesítését, és magas szintű egészségvédelmet biztosítana, de mivel a szájon át fogyasztott dohánytermékeken kívüli füstnélküli dohánytermékek növekedési potenciálja korlátozottabb, ezt a lehetőséget ebben a fázisban elvetették, főleg mert szükségtelenül szigorúnak minősült.

Még ennél is messzemenőbb lehetőség lett volna **az összes füstnélküli dohánytermék betiltása a svédországi, szájon át fogyasztott dohánytermékek kivételével, amelyekre szigorúbb címkézési és összetételi szabályokat kellene betartani**, anélkül, hogy a tagállamok mentesíthetnék a hagyományos használatú termékeket. Ezt a lehetőséget elvetették, mert aránytalannak találták.

b) Nikotintartalmú termékek

A nikotintartalmú termékeknek az irányelv keretén belüli szabályozása hozzájárulhat az ilyen termékek biztonságosságának javításához. Ez a lehetőség a termékek funkciója alapján nem felel meg azonban a tagállamokban a jelenlegi szabályozási fejleményeknek.

A nikotintartalmú termékek számára külön engedélyezési rendszer létrehozása magas adminisztratív költségeket róna a tagállami hatóságokra, az értékeléshez használandó kritériumok meghatározását illetően összetett vizsgálatokkal járna, továbbá a gyógyszerészeti kerettel való átfedés veszélye is fennállna.

Az előnyben részesített lehetőség az előre meghatározott nikotin-küszöbérték feletti nikotintartalmú termékeknek a gyógyszerekről szóló jogszabályok hatálya alá sorolása, valamint a többi nikotintartalmú termék fogyasztói termékként történő értékesítésének engedélyezése azzal a feltétellel, hogy egészségügyi figyelmeztetések szerepelnek rajtuk. Ily módon megszűnne a nikotintartalmú termékek és a nikotinpótló terápiák közötti jelenlegi megkülönböztető bánásmód, nőne a jogbiztonság, és az ilyen termékek funkciója alapján a tagállamokban egységesíteni lehetne a jelenleg zajló folyamatokat. Az engedélyezett termékek szabadon mozoghatnának az EU-n belül, a többi termék pedig csak akkor, ha nikotintartalmuk a megállapított küszöbérték alatt van, és megfelelnek a címkézési szabályoknak. Ez a lehetőség az egészségi előnyök maximalizálása érdekében a dohányzásról való leszokás terén ösztönzi a kutatást és fejlesztést.

A legszigorúbb lehetőség az összes nikotintartalmú terméknek a gyógyszerekről szóló jogszabályok hatálya alá sorolása, de ezt arányossági okokból elvetették.

c) Dohányzási célú gyógynövénytermékek

Az előnyben részesített lehetőség a dohányzási célú gyógynövénytermékeknek az irányelv (címkézési követelmények) keretén belüli szabályozása. Ez a lehetőség hozzájárulna a szabad mozgást megkönnyítő homogén fejlődéshez az EU-ban, közös védőhálót biztosítana a fogyasztók számára, és érintené a termékek félrevezető jellegét is.

Az egészség szempontjából a piacról a dohányzási célú gyógynövénytermékek fokozatos kivonása lenne a legelőnyösebb, de ez az érintett gazdasági szereplőkre kedvezőtlen hatással lenne. Ezt a megoldást elsősorban azért vetették el, mert nem lenne arányos, tekintettel arra, hogy a fő aggály a káros egészségügyi hatások félreértelmezésével kapcsolatos. A gyógynövénytermékek ráadásul a függőség kialakulása szempontjából más jellemzőkkel bírnak, mint a hagyományos cigaretták vagy más nikotintartalmú termékek.

7.2. CSOMAGOLÁS ÉS CÍMKÉZÉS

A doboz mindkét oldalán nagyobb, kötelező képi figyelmeztetések bevezetése koherenciát jelentene a jelenlegi sokféle megközelítésben (már nyolc tagállam alkalmazza a képi figyelmeztetéseket, és 2013-tól további két tagállam csatlakozik hozzájuk), összhangban állna a nemzetközi kötelezettségvállalásokkal (Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezmény), és elősegítené a határokon átnyúló kereskedelmet. Az uniós szintű intézkedések elfogadása a jelenlegi helyzethez képest – amikor is az ágazatnak egymás után sok különböző jogrendszerhez kell igazodnia – költségmegtakarítást jelentene az ágazat számára. Egészségügyi szempontból a nagyobb, kötelező képi figyelmeztetések minden uniós tagállamban jobban felhívják a figyelmet a dohányfogyasztás káros hatásaira (a képeket és figyelmeztető feliratokat használó tagállamok fogyasztói tájékozottabbak, mint a csak figyelmeztető feliratokat használó tagállamok fogyasztói), motiválná a viselkedésbeli változást, és megelőznék a dohányzás elkezdését, különösen a fiatalok körében.

Az előnyben részesített lehetőség a nagyobb, kötelező képi figyelmeztetések bevezetése, emellett a népszerűsítő és félrevezető elemek betiltása. Ez a lehetőség javítaná a belső piac

működését, és a többszörös tagállami változtatásokhoz képest költségmegtakarítást jelentene. Emellett a termék és egészségügyi következményei jobb tudatosításával megerősítené az egészségre gyakorolt kedvező hatást. Hozzájárulna különösen a fiatalok körében a dohányzás elkezdésétől való eltántorításhoz is. A tagállamok továbbra is szabadon vezethetnének be semleges csomagolást, amennyiben megfelel a Szerződésnek.

A **semleges csomagolás** uniós szintű bevezetése maximalizálná a belső piacra gyakorolt hatást, és tovább csökkentené az ágazatra háruló megfelelési költségeket. Az egészség szempontjából ez a lehetőség jelentené a legkedvezőbb hatást. Mivel azonban jelenleg még nincs az EU-ban a mindennapi életből vett tapasztalat, jogi viták vannak folyamatban, és néhány érdekelt fél aggodalmának adott hangot, ebben a fázisban ajánlatosabbnak tűnik egy kevésbé szigorú lehetőség választása, majd az átültetés után 5 évvel a kérdéstről jelentés tétele a fejlemények értékelése végett.

7.3. AZ ÖSSZETEVŐK JELENTÉSE ÉS SZABÁLYOZÁSA

A **harmonizált elektronikus formátumú, kötelező jelentéstétel** bevezetése egyenlő versenyfeltételeket biztosítana, megkönnyítené az adatok elemzését és figyelemmel kísérését, és költségeket takarítana meg az ágazat számára a tagállamok különböző jelentéstétellel járó megosztottsághoz képest.

A tagállamok számára a **dohánytermékekben a mérgező, függőséget okozó és vonzó adalékanyagok szabályozásának kötelezővé tétele** csak korlátozott irányítást adna a tagállamok kezébe, és csak korlátozott kedvező hatást gyakorolna a belső piacra. A gazdasági szereplők számára az intézkedés jogi bizonytalansághoz vezetne, és a jelenlegi helyzethez képest, amikor az ágazatnak különböző tagállami intézkedésekhez kell igazodnia, csak korlátozott költségmegtakarítással járna. Ez a lehetőség várhatóan nem gyakorolna jelentős hatást a dohányzás elkezdésére.

Az **előnyben részesített lehetőség a jellegzetes ízesítésű és fokozottan mérgező vagy függőséget okozó dohánytermékek betiltása**⁸. Ez a lehetőség megakadályozná a tagállami szabályozások sokszínűségét, és megkönnyítené a határokon átnyúló kereskedelmet. Költségmegtakarítással is járna a jelenlegi helyzethez képest, amikor egyre több tagállami változtatás várható. Ez a lehetőség nem az összes adalékanyag használatát tiltaná be, hanem olyan adalékanyagokra összpontosítana, amelyek jellegzetes ízesítésűek (pl. vanília vagy csokoládé), az energiával és vitalitással hozhatóak összefüggésbe (pl. koffein és taurin), valamint amelyek azt a benyomást keltik, hogy a termékek kedvező hatással vannak az egészségre (pl. vitaminok). Az érintett termékek száma, valamint a gazdálkodókra, többek között a Burley és Oriental típusú dohány termesztésében érintettekre gyakorolt hatás csak korlátozott lenne, mivel ez a lehetőség azokat az adalékanyagokat nem szabályozza, amelyek a dohánytermékek gyártásához alapvető fontosságúak. Ez a lehetőség hozzájárulna ahhoz, hogy az (ízesített termékekhez vonzóknak talált) fiatalokat eltántorítsa a dohányzás elkezdésétől. A döntéshozatali eljárásban értékelő csoportok vesznek részt. Ez a lehetőség a toxicitási és addiktivitási tudományos fejlemények esetén további intézkedéseket is lehetővé tesz.

A legszigorúbb lehetőség a **gyártáshoz nem alapvető fontosságú adalékanyagok betiltása lenne**⁹. Ez a lehetőség tovább javítaná a belső piacot, és a jellegzetes ízesítésű termékek betiltásához hasonlóan méretgazdaságosságot eredményezhetne. Az intézkedés azonban a legtöbb adalékanyagot beszüntetné, még azokat a kis mennyiségben használtakat is, amelyek nem kölcsönöznek jellegzetes ízt a termékeknek. Ez a lehetőség tehát gyakorlatilag a piac összes termékére kiterjedne, átalakításokat tenne szükségessé, és esetlegesen termékek visszavonását eredményezné. A Burley és Oriental dohánytermesztők különösen érintettek lennének, mivel több olyan adalékanyagot használnak a dohánytermékek gyártásához, amelyek ezeket a dohánytípusokat

⁸ Ez a lehetőség hasonlít a jelenlegi egyesült államokbeli megközelítéshez.

⁹ Ez a lehetőség hasonlít a jelenlegi kanadai és brazil megközelítéshez.

alkalmazzák. Az egészséget illetően ez a lehetőség tovább erősítené a fogyasztásra/előfordulásra gyakorolt hatást, de nem olyan mértékben, hogy indokolttá tegye a többletköltségeket.

7.4. A NEMZETKÖZI TÁVÉRTÉKESÍTÉS

Az előnyben részesített lehetőség a nemzetközi távértékesítés értesítési kötelezettségek és életkor-ellenőrző mechanizmusok általi szabályozása. Ez a lehetőség várhatóan javítja az irányelvnek való megfelelést, és javítja a jogi tevékenységekben érintett kiskereskedők helyzetét, miközben továbbra is lehetővé teszi a nem mindegyik tagállamban elérhető termékek vásárlását. Az életkor ellenőrzése és a magasabb árak (jogszerű értékesítés) várhatóan kedvező hatással lesznek az előfordulásra/fogyasztásra. A rendszer létrehozása a tagállami közigazgatás számára némi többletköltséggel járna, de ezek a költségek arányosnak tekinthetők, tekintettel a jogszerű értékesítésre és a csökkentett fogyasztásra gyakorolt kedvező hatásra. A költségeket nagy részben a jobb végrehajtási lehetőségek szintén kompenzálják.

A nemzetközi távértékesítés tilalma kihatna a jelenlegi torzulásokra, és megkönnyítené a hagyományos kiskereskedők jogi tevékenységének elvégzését. A szigorúbb szabályokat elfogadó tagállamok számára is leegyszerűsítene a végrehajtást, és az irányelvnek nem megfelelő termékek vásárlásának megakadályozásával tovább erősítené az irányelv hatását. Másfelől viszont ez a lehetőség teljesen kiiktatná az egyik értékesítési csatornát. Mivel az irányelvnek való megfelelést egy másik, kevésbé szigorú lehetőséggel lehet javítani, a nemzetközi távértékesítés tilalma nem volt szükségesnek tekinthető.

7.5. NYOMON KÖVETHETŐSÉG ÉS BIZTONSÁGI ELEMELK

Egy **uniós árukövető és nyomon követési rendszer** homogén megközelítést biztosítana, ami az ágazat számára jelentős költségmegtakarítással járna, valamint a belső piac valamennyi gazdasági szereplője számára egyenlő versenyfeltételeket teremtene. Az egészségügyi figyelmeztetések és az összetevők szabályozása terén szintén megerősítené az irányelv hatását azáltal, hogy csökkenti az illegális és nem megfelelő termékek elérhetőségét. Figyelembe véve, hogy a piac nagy részének már szerződéses kötelezettsége van nyomon követési rendszer működtetése tekintetében, az ágazatra háruló megfelelési költségek várhatóan arányosak lesznek, még annak figyelembevételével is, hogy az adattárolást független harmadik félnek kellene kiszervezni. Az intézkedés a nagyobb tudatosság és az olcsó, illegális, üzemben előállított dohánytermékek és cigarettasodrásra szánt dohánytermékek korlátozott elérhetősége miatt várhatóan hozzájárul a fogyasztás csökkenéséhez. Egy olyan nyomon követési rendszer, amely a hatóságok számára hozzáférést biztosít a független harmadik fél által tárolt adatokhoz, elősegíti, hogy a hatóságok (köztük a Bizottság is) szisztematikusan figyelemmel tudják követni a dohánytermékek mozgását a gyártás helyszínétől a forgalmazási láncon át a kiskereskedelmi piacig („nyomon követés”).

Az előnyben részesített lehetőség egy biztonsági elemekkel kiegészített, uniós nyomonkövetési rendszer kialakítása. Ez a lehetőség maximalizálná az irányelv hatását, megkönnyítené a piacfelügyeletet, és lehetővé tenné a fogyasztók számára, hogy meggyőződjenek a termékek eredetiségéről. Eloszlatná néhány érdekelt fél azon (megalapozatlan) aggályait is, amelyek szerint az irányelv felülvizsgálata megnövelné az illegális kereskedelmet.

7.6. A HATÁSOK ÁLTALÁNOS KÖVETKEZTETÉSEI

7.6.1. Az előnyben részesített lehetőségek áttekintése

Az előző szakasz következtetései alapján az alábbi táblázat áttekintést nyújt a szakpolitikai lehetőségekről, valamint az előnyben részesített lehetőségek kiválasztásának indoklásáról (ezek szürkével vannak jelölve).

Szakpolitikai lehetőség	1	2	3	4	Indokolás
-------------------------	---	---	---	---	-----------

1a. Füstnélküli dohánytermékek	A szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának feloldása, valamint minden füstnélküli dohánytermékre szigorúbb címkézési és összetételei szabályozás alkalmazása	A szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának fenntartása, emellett minden új dohánytermékre értesítési kötelezettség bevezetése, valamint minden füstnélküli dohánytermékre szigorúbb címkézési és összetételei szabályozás alkalmazása	A szájon át fogyasztott dohánytermékek tilalmának fenntartása, a többi füstnélküli dohánytermék értékesítésének csak a hagyományos alkalmazási területekre való korlátozása, továbbá minden füstnélküli dohánytermékre szigorúbb címkézési és összetételei szabályozás alkalmazása	Az összes füstnélküli dohánytermék betiltása, kivéve a szájon át fogyasztott dohánytermékeket Svédországban. A svédországi, szájon át fogyasztott dohánytermékekre szigorúbb címkézési és összetételei szabályozás alkalmazása.	- harmonizált címkézési és összetételei szabályozás minden füstnélküli dohánytermék számára - az egyenlő versenyfeltételek kialakításának megkönnyítése - arányos az új, függőséget okozó, káros termékek belső piacra való bevezetésének / nagyarányú elterjedésének a megelőzéséhez - egészségügyi aggályok minden füstnélküli dohánytermék kapcsán - nincs bizonyíték arra, hogy a füstnélküli dohánytermékek a dohányzástól való leszokást eredményezik, a „kapu” és a kettős használat kockázata - a piac kiépülésének kockázata - kompromisszum: a kkv-kra gyakorolt hatás indokolt a termékfejlesztéssel, marketinggel és új felhasználói csoportokra való kiterjesztéssel járó egészségügyi kockázatok miatt A 3. és 4. lehetőség kedvezőbb az egészségre nézve, de a költség/haszon egyensúly alapján a 2. lehetőség arányosabbnak tekinthető.
1b. Nikotintartalmú termékek	A nikotintartalmú termékekre a címkézési és összetételei követelmények alkalmazása az irányelv értelmében	Új engedélyezési rendszer létrehozása a nikotintartalmú termékek számára	A meghatározott nikotinküszöbérték feletti nikotintartalmú termékeknek a gyógyszerekről szóló jogszabályok hatálya alá sorolása, a többi nikotintartalmú termékre pedig címkézési követelmények alkalmazása	Az összes nikotintartalmú terméknek a gyógyszerekről szóló jogszabályok hatálya alá sorolása	- egyértelmű és kialakított jogi keret a kockázat/haszon elemzéshez, amely megkönnyíti az engedélyezett termékek szabad mozgását, a jellegüknek megfelelően - a belső piacon belül a kölcsönös elismerés lehetősége - a nikotintartalmú termékek és a nikotinpótló terápiák azonos bánásmódja - harmonizált megközelítés, a tagállamokban a tendencia megszilárdítása - minimális biztonsági standard - a dohányzástól való esetleges leszokás Kompromisszum: a a dohányzástól való leszokás lehetőségét hordozó, harmonizált biztonsági háló létrehozása által indokolt további, az alkalmazással járó teher
Szakpolitikai lehetőség	1		2		Indokolás
1c. Dohányzási célú gyógynövény termékek	Az összes dohányzási célú gyógynövénytermékekre az irányelv címkézési követelményeinek alkalmazása		a dohányzási célú gyógynövénytermékek fokozatos kivonása		- megkönnyíti a termékek szabad mozgását - megszünteti az egészséggel kapcsolatos jelenlegi téves értelmezéseket - Kompromisszum: megszünteti a téves értelmezéseket, miközben minimalizálja a megfelelési költségeket.
Szakpolitikai lehetőség	1	2	3	Indokolás	
2. Csomagolás és címkézés	Kötelező, felnagyított képi figyelmeztetés	Kötelező képi figyelmeztetés (1. lehetőség), emellett a dobozok bizonyos szempontjainak és az üzemben előállított dohánytermékek megjelenésének harmonizálása és a	2. lehetőség, mellette teljesen semleges csomagolás		- megszünteti a belső piacon belüli eltéréseket és megkönnyíti a szabad mozgást - javítja a figyelemfelkeltést és eltávolítja a félrevezető elemeket - összhangban áll a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményben vállalt kötelezettségekkel - arányos: a dohányzás elkezdésére és

		reklám-célú és félrevezető elemek betiltása		<p>a fiatalok számára vonzó termékekre összpontosít</p> <ul style="list-style-type: none"> - figyelembe veszi a gazdasági szereplők aggályait (pl. nincs semleges csomagolás/interferencia a védjegyekkel) - lehetőséget teremt a nemzetközi és tudományos fejlemények későbbi figyelembevételére - lehetővé teszi, hogy a tagállamok elfogadják a semleges csomagolást, hogy megfeleljenek a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezménynek, amennyiben ez összhangban áll a Szerződéssel - Kompromisszum: A 3. lehetőség az egészség szempontjából hatékonyabb, de indokolt megvárni, hogy a mindennapi életben milyen tapasztalatokat eredményez.
3. Összetevők	Közös jelentéstételi formátum önkéntes alapon. A dohánytermékekben a mérgező, függőséget okozó és vonzó adalékanyagok betiltása.	Kötelező jelentéstétel harmonizált formában. A jellegzetes ízesítésű és fokozottan mérgező vagy függőséget okozó dohánytermékek betiltása.	Kötelező jelentéstétel harmonizált formában. A gyártáshoz nem alapvető fontosságú adalékanyagok betiltása.	<ul style="list-style-type: none"> - megszünteti a belső piacon belüli eltéréseket és megkönnyíti a szabad mozgást - csökkenti az adminisztratív terheket (jelentéstétel) - összhangban áll a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményben vállalt kötelezettségekkel - arányos: a dohányzás elkezdésére és a fiatalok számára vonzó termékekre összpontosít - figyelembe veszi a gazdasági szereplők aggályait, többek között a dohánytermesztőkét is (Burley/Oriental nincs megkülönböztetve) <p>Kompromisszum: A dohányzás elkezdésére összpontosít, miközben csökkenti a gazdasági szereplők költségeit. Az egészség szempontjából a 3. lehetőség hatékonyabb lett volna.</p>
Szakpolitikai lehetőség	1	2	Indokolás	
4. Nemzetközi távértékesítések	Értesítési és életkor-ellenőrző rendszer	a dohánytermékek nemzetközi távértékesítésének betiltása	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítja az irányelv biztosítékainak betartását - megkönnyíti a jogi tevékenységeket (kiskereskedelem) – korlátozott gazdasági hatás a jogi tevékenységekre <p>Kompromisszum: Az egészség szempontjából a 2. lehetőség hatékonyabb lett volna, de az ágazat számára költségesebb lenne.</p>	
5. Nyomon követhetőség és biztonsági elemek	Uniói nyomonkövetési rendszer	Biztonsági elemekkel kiegészített, uniói nyomonkövetési rendszer	<ul style="list-style-type: none"> - biztosítja az irányelv biztosítékainak betartását - egyenlő versenyfeltételek (kis-nagy ágazat) - az illegálisról a legális kereskedelemre való átállás után megtakarításokkal kompenzált költségek - orvosolja a gazdasági szereplők illegális kereskedelemmel kapcsolatos aggályait <p>Kompromisszum: az ágazatra háruló költségeknél nagyobbak a csökkentett illegális kereskedelemről származó előnyök</p>	

--	--	--	--

A **hatékonyságot** illetően az előnyben részesített lehetőségek együttesen hozzájárulnak a felülvizsgálat általános céljához, azaz a belső piac működésének javításához, mindemellett az egészségvédelem magas szintjének biztosításához. A **belső piac** szempontjából a lehetőségek:

- a tagállami jogszabályok közötti meglévő és várható eltérések megszüntetése által megkönnyítik a belső piacon az áruk szabad mozgását és/vagy
- a tudományos fejlemények vagy a nemzetközi kötelezettségek által igazolt új szinthez igazítja a dohánytermékekről szóló jelenlegi irányelv harmonizálásának a szintjét és/vagy
- biztosítja, hogy az irányelv biztosítékait ne lehessen aláásni illegális termékek vagy a biztosítékokat nem betartó, nemzetközi értékesítés által.

Az **egészséget** illetően az előirányzott felülvizsgálat arra összpontosít, hogy eltántorítsa a fiatalokat a dohányzás elkezdésétől, de azt is lehetővé teszi, hogy a felnőtt fogyasztók megalapozott döntéseket hozhassanak. A felülvizsgálat folytán a dohányzók profitálhatnak az irányelv által hozott védintézkedésekből is.

Az előnyben részesített lehetőségek együttesen olyan értelemben **költséghatékonyak**, hogy várhatóan általános társadalmi-gazdasági előnyöket jelentenek a társadalom számára. A gazdasági szereplők számára az előnyben részesített lehetőségek várhatóan kisebb közvetlen (megfelelési) költségeket eredményeznek, ezeknél azonban magasabb lehet a fogyasztás csökkenése miatt kiesett bevétel.

A megállapított lehetőségek **koherens** megközelítést jelentenek, amelyek összhangban állnak a nemzetközi kötelezettségvállalásokkal, az alapvető jogokkal és értékekkel, valamint az EU általános céljával, hogy előmozdítsa népei jólétét (az EUSZ 3. cikke).

7.6.2. Összhatás

Az előnyben részesített szakpolitikai lehetőségek együttesen öt éven belül az üzemben előállított cigaretta és a cigarettasodrásra szánt dohánytermékek fogyasztásának referenciaszintjéhez képest kb. 2 %-os csökkenését eredményeznek. Ez az EU-ban **2,4 millióval kevesebb dohányosnak** felel meg.

Az előnyben részesített lehetőségeknek való megfelelés **gazdasági szereplőkre** gyakorolt hatása (közvetlen költségek) a kiindulási helyzethez képest kedvező. Másfelől azonban a fogyasztás várható csökkenéséből adódó közvetett hatás idővel az üzemben előállított cigaretta és cigarettasodrásra szánt dohánytermékek gyártóinak kb. 376 millió EUR-s bevételkiesést jelent. Ez az üzemben előállított cigaretta és cigarettasodrásra szánt dohánytermékek gyártóira gyakorolt kedvezőtlen hatás a közvetlen költségek tekintetében felülmúlhatja költségmegtakarításból származó előnyöket. A nem dohányra költött pénzt azonban várhatóan más ágazatokban fogják elkölteni, amelyek így gazdaságilag profitálhatnak a magasabb kiadásból.

A **foglalkoztatás** szempontjából becslések szerint a dohányiparban elveszett munkahelyeket más ágazatokban lévő munkahelyek pótolják, továbbá az intézkedések várhatóan kb. 2200 munkahely teremtését eredményezik. Az előnyben részesített lehetőségek kialakításánál alaposan figyelembe vették a lehetséges regionális hatásokat, valamint a kkv-k és mikrovállalkozások különleges helyzetét.

A fogyasztás/előfordulás csökkenése következtében a **kormányok** fő előnye az egészség javulása, amely már önmagában is érték. A várható társadalmi-gazdasági előnyök (az egészségügyi költségek csökkenése, termelékenységi veszteségek és pénzbe átszámított életevek megtakarítása) az EU számára évente kb. 9,4 milliárd EUR-t tesz ki, még a csökkentett adóbevételek levonása mellett is. Az alábbi táblázat az általános nettó költségek és előnyök lebontását tartalmazza.

Másfelől azonban a társadalmi diszkontálás lehetővé teszi a különböző időkben megjelenő előnyök és költségek összehasonlítását olyan arány alapján, amely mellett a társadalom hajlandó ilyen kompromisszumokat kötni¹⁰. Ez a dohányellenőrzés esetében különösen releváns, mivel a várható előnyök csak idővel mutatkoznak meg, míg bizonyos hatások (pl. az adóbevételeken) korábban tapasztalhatók. A legvalószínűbb forgatókönyv szerint (azaz amikor az adóbevételek csökkenése és az egészségügyi/hiányzásbeli megtakarítások 5 éven belül jelentkeznek, míg a kevesebb korai halálozásból származó előnyök átlagosan csak 25 év múlva tapasztalhatók) a dohányfogyasztás 2 %-os csökkenéséből származó éves nettó haszon 4 milliárd EUR lenne.

1. ábra: Összes nettó költség és haszon (EUR-ban)

	A dohányfogyasztás különböző százalékos csökkenése				
	1%	2%	3%	4%	5%
A jövedékiadó-bevétel csökkenése ¹¹	794	1588	2382	3176	3970
Az egészségügyi kiadások csökkenése	253	506	759	1012	1265
A termelékenységi veszteség csökkenése	83	165	248	331	413
- korai nyugdíjazás / elhalálozás miatt	61	122	183	244	305
- hiányzás miatt	22	43	65	87	108
A korai elhalálozási költségek csökkenése	5,167	10,334	15,501	20,669	25,836
Összes nettó haszon	4,709	9,417	14,126	18,836	23,544
Diszkontált értékek	2,016	4,032	6,048	8,064	10,080

8. FIGYELEMMEL KÍSÉRÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A dohánytermékekről szóló felülvizsgált irányelv hatékony végrehajtását az alábbi intézkedések biztosítják:

- a tagállamok és a Bizottság között megbeszélések az átültetésről
- végrehajtási terv kialakítása
- a javaslat célkitűzése szempontjából releváns mutatók figyelemmel kísérése
- a felülvizsgált irányelv végrehajtásának megvitatására a tagállamok között hálózat kialakítása
- az átültetés után 5 évvel bizottsági jelentés az irányelv végrehajtásáról

¹⁰ A társadalmi diszkontálás lehetővé teszi a különböző időkben megjelenő előnyök és költségek összehasonlítását azáltal, hogy értéküket jelenlegi viszonyok között fejezi ki olyan arány alapján, amely mellett a társadalom hajlandó ilyen kompromisszumokat kötni.

¹¹ Figyelmen kívül hagyva az illegális kereskedelem elleni intézkedéseket és az adószintek növelésének a lehetőségét.